

A photograph of two men in a library or office setting. An older man with grey hair and glasses, wearing a light blue button-down shirt, is seated and looking at a laptop. A younger man with brown hair, wearing a red and blue plaid shirt over a dark purple t-shirt, is standing and leaning over the laptop, smiling and pointing at the screen. They are both looking at the laptop. In the background, there are blue bookshelves filled with books.

Thema Wonen

ING Financieel fit Barometer

Minder sparen - meer aflossen,
schenken en lenen

Minder sparen - meer aflossen, schenken en lenen

Brexit kan vertrouwen van consumenten raken

- Het consumentenvertrouwen in Nederland zal onder druk komen te staan vanwege de uitslag van het 'Brexit'- referendum. Een lagere economisch groei, wispelturige beurskoersen en een verslechterende situatie bij pensioenfondsen zullen huishoudens niet ongeroerd laten.
- De financiële situatie van huishoudens is de laatste jaren flink verbeterd. Huishoudens gebruiken de financiële ruimte niet om te sparen, maar met name om af te lossen. Mede als gevolg van het ECB-beleid is de spaarrente historisch laag.
- Starters op de woningmarkt krijgen in toenemende mate financiële steun van hun ouders. Van de huizenbezitters onder de 35 heeft 18% financiële steun ontvangen bij het kopen van hun eerste woning.

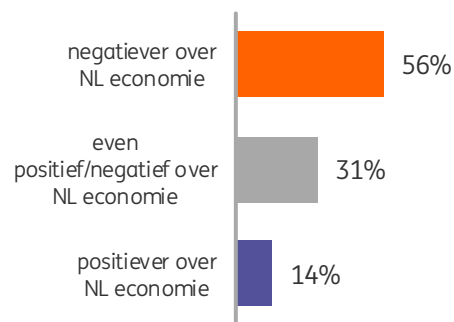
Financieel fit Barometer blijft gelijk in 2e kwartaal

In het tweede kwartaal van 2016 is de ING Financieel fit Barometer uitgekomen op 94 punten. Hiermee zijn Nederlandse huishoudens net zo positief over hun eigen portemonnee als een jaar terug. Deze barometerstand weerspiegelt echter het sentiment van vóór het Britse referendum over een 'Brexit' uit de Europese unie.

'Brexit' kan vertrouwen onder druk zetten

De uitslag van dit referendum kan het consumentenvertrouwen de komende tijd namelijk onder druk zetten. Nederlandse consumenten gaven gelijk na het referendum al aan dat een 'Brexit' hun vertrouwen in de economie negatief beïnvloedt:

De uitslag van het Britse referendum maakt mij...

Bron: ING Vraag van Vandaag

'Brexit' brengt weinig goeds voor Nederlanders

De gevolgen van een naderend Brits uittreden zijn nu al voelbaar voor Nederlanders. Aandelenkoersen zijn zeer volatiel en als gevolg van de dalende rente komen pensioenfondsen mogelijk verder in de problemen.

Vier redenen voor pessimisme vanwege een 'Brexit'

1. Minder economische groei in het VK, Europa en Nederland
2. Wispelturige beurskoersen
3. Financiële positie pensioenfondsen komt onder druk
4. Zwakkere euro maakt niet-euro landen duurder

Twee lichtpuntjes vanwege een 'Brexit'

1. Huizenkopers kunnen profiteren van de lagere rente
2. Dalend pond maakt het goedkoper naar Groot-Brittannië te reizen of Britse spullen te kopen

Steeds minder huishoudens komen geld tekort

Maar consumptie blijft achter bij inkomen en vertrouwen

Steeds minder Nederlanders met geldtekort

Steeds minder Nederlanders komen geld tekort. In het tweede kwartaal van 2016 gaf 15% van de Nederlandse huishoudens aan moeilijk rond te kunnen komen. Dit aandeel daalt nu al drie jaar op rij. De daling zwakt wel wat af. 15% komt overeen met ongeveer 1 miljoen huishoudens die geld tekort komen om rond te kunnen komen. Bijna de helft van de Nederlanders (45%) zegt nu geld over te houden. Dat is flink meer dan de 23% uit 2013.

Er komt meer binnen dan eruit gaat

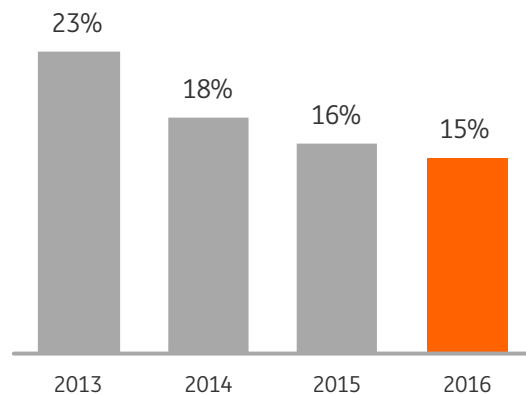
Veel Nederlanders houden geld over, omdat hun inkomen de laatste jaren weer harder groeit dan hun consumptie. Het totaal beschikbaar inkomen dat Nederlandse huishoudens ontvangen stijgt dit jaar naar verwachting met 3%. Hun bestedingen zullen naar verwachting slechts met 2% groeien. Ook in 2014 en 2015 bleven de bestedingen achter bij het inkomen. Gezien het hoge consumentenvertrouwen is het verrassend dat de bestedingen van Nederland zo achterblijven bij de inkomensgroei.

Nu minder consumptiegroei dan eerder

In het verleden - in perioden met vergelijkbaar vertrouwen en vergelijkbare inkomensgroei - schroefden Nederlanders hun bestedingen vaak een stuk sneller op. Voorbeelden zijn de perioden rond de eeuwwisseling en de periode voor het uitbreken van de kredietcrisis. Rond de eeuwwisseling droeg de opkomst van mobiele telefonie sterk bij aan de consumptie, blijkt uit CBS-cijfers. Voor het uitbreken van de crisis speelde het mobieltje, nu in smartphone-uitvoering, eveneens een belangrijke rol bij de sterke consumptiegroei.

15% van huishoudens komt geld tekort

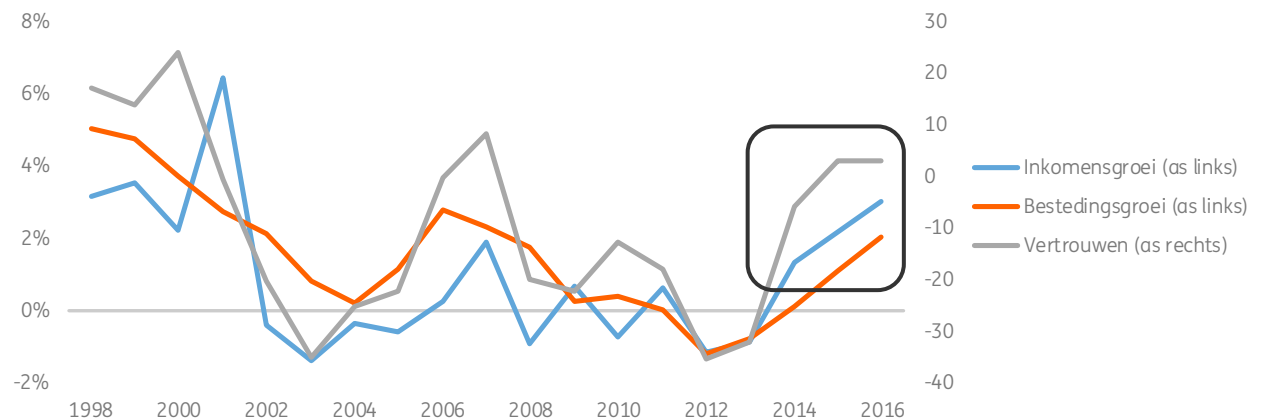
Aandeel huishoudens dat geld tekort komt

Bron: ING Financieel fit Barometer

Consumptiegroei blijft nu achter bij vergelijkbare perioden

Samenhang: inkomensgroei, consumptiegroei en consumentenvertrouwen

Bron: CBS Statline

Inleg spaarrekeningen neemt nauwelijks toe

Sparen niet populair

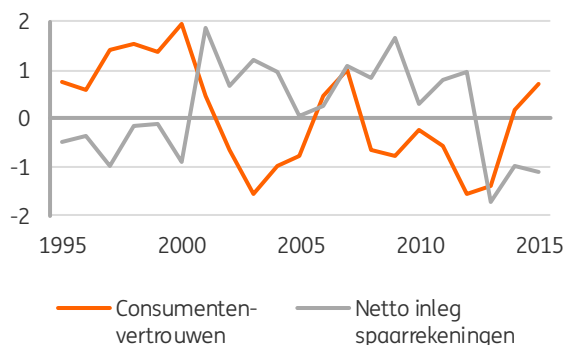
Hoewel veel Nederlanders geld overhouden, is sparen de laatste jaren juist steeds minder populair. In het afgelopen jaar is er per saldo zelfs nauwelijks gespaard. Waarom sparen huishoudens minder?

1— Meer vertrouwen, minder sparen

Mensen sparen minder, naarmate ze meer vertrouwen krijgen in de economie. In perioden met laag vertrouwen zijn mensen juist eerder geneigd buffers aan te leggen. Zo werd er eind jaren '90 ook weinig gespaard. Destijds ging het economisch zeer voor de wind. Aan het begin van dit millennium (dot-com crisis) en van 2008 tot 2013 (financiële crisis) werd er juist veel gespaard:

Minder sparen bij meer vertrouwen

Inleg spaarrekeningen en vertrouwen, afwijking t.o.v. LT-termijn gemiddelde (aantal st. dev.)

Bron: CBS Statline, bewerking ING Economisch Bureau

2— Belastingnadeel overtreft rentevoordeel

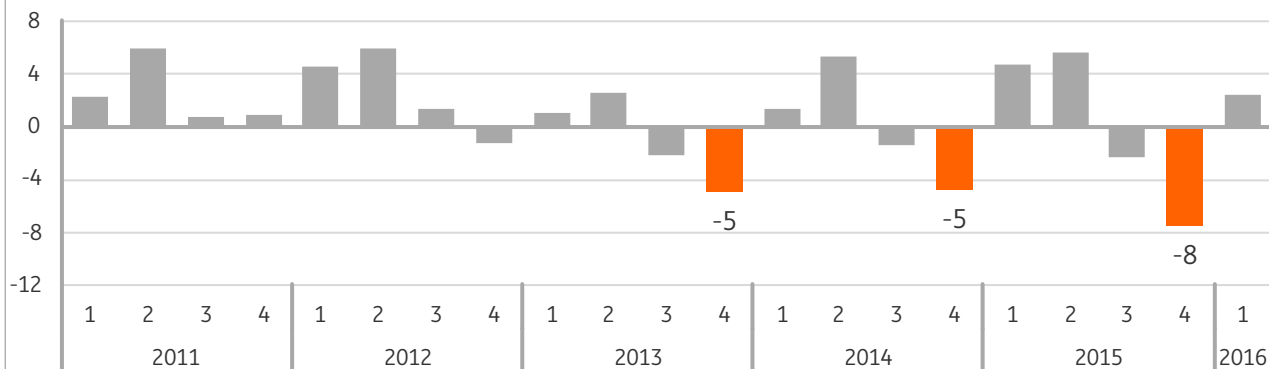
In het laatste kwartaal van het jaar wordt altijd relatief weinig gespaard door de dure feestmaand december. Maar de laatste jaren *onttrekken* Nederlanders zelfs spaargeld aan het eind van het jaar. Fiscale redenen kunnen hier een rol spelen. De peildatum voor de vermogensbelasting is immers 1 januari en de spaarrente is inmiddels zo ver gedaald dat deze niet langer opweegt tegen de belasting die vermogenden (met meer dan 24.427 euro) moeten afdragen. Deze spaarders hebben een prikkel om hun geld meer te laten renderen, bijvoorbeeld door te investeren in aandelen, vastgoed of door extra af te lossen op de hypotheek.

3— Minder sparen, meer in stenen

Vier ontwikkelingen zorgen ervoor dat er meer spaargeld richting de (eigen) woning gaat: 1. Eerder konden huizenkopers grote uitgaven, aan een nieuwe keuken, nieuwe badkamer of nieuwe meubels meefinancieren in hun hypotheek. Nu de regels zijn aangescherpt komen deze kosten voor rekening van de huizenkopers zelf. 2. Huizenkopers moeten - vanwege een lagere LTV - nu (meer) eigen spaargeld inbrengen om de kosten koper van de woning te betalen. 3. Vermogenden worden gestimuleerd hun geld richting de huizenmarkt te bewegen: van oktober 2013 t/m december 2014 konden Nederlanders 100 duizend euro belastingvrij schenken aan familie, indien dit geld werd aangewend voor aankoop of aflossing van een woning. Vanaf 1 januari 2017 is dit opnieuw zo. 4. Huiseigenaren lossen steeds vaker versneld hun hypotheek af.

Nederlanders nemen laatste jaren spaargeld op in laatste kwartaal

Netto inleg/opname op spaarrekeningen, per kwartaal (mld. euro)

Bron: CBS Statline, bewerking ING Economisch Bureau

800 duizend huishoudens lossen extra af

Huiseigenaren gebruiken financiële ruimte om hypotheek af te lossen

Extra aflossen populair

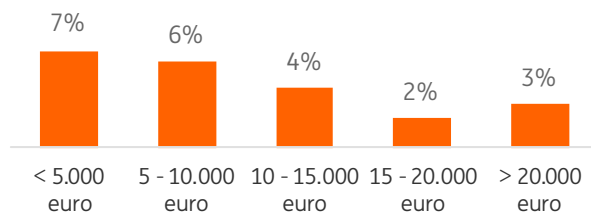
Veel Nederlanders gebruiken de laatste jaren spaargeld om extra af te lossen op de hypotheek. Sommigen omdat hun huis onder water staat, anderen omdat ze gewoon snel van hun schuld af willen. Nu de rente zo sterk is gedaald, wordt het voor steeds meer huizenbezitters financieel aantrekkelijk extra af te lossen. Voor huizenbezitters met een vaste hypotheekrente betekent een dalende spaarrente namelijk dat het verschil tussen hun hypotheekrente en de huidige spaarrente oploopt.

22% van woningbezitters lost extra af

Ruim een op de vijf woningbezitters met een hypotheekschuld (22%) heeft de afgelopen twaalf maanden extra afgelost, naast de reguliere aflossing. Dit zijn ongeveer 800 duizend huishoudens. Die extra aflossing bedroeg gemiddeld zo'n 10.000 à 15.000 euro. In totaal gaat het dus om zo'n 10 miljard euro per jaar aan extra aflossingen.

Spreiding in extra aflossingen

Hoeveel heeft u het afgelopen jaar extra afgelost, dus naast uw reguliere aflossing op de hypotheek?

Bron: ING Financieel fit Barometer

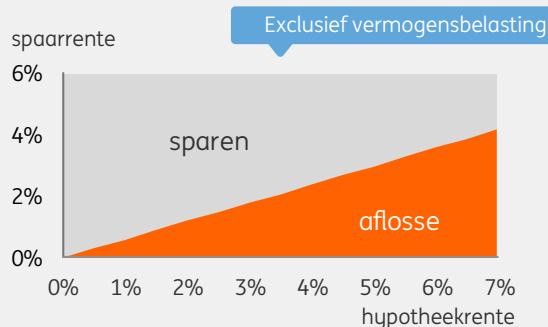
Een rekenvoorbeeld: aflossen of sparen?

Stel je hebt 15.000 euro aan spaargeld, je hypotheekrente is 4% en de spaarrente is 0,5%.

- **Sparen** van de 15.000 euro levert je het eerste jaar **75 euro** op.
- **Extra aflossen** met de 15.000 euro scheelt je 600 euro per jaar ($15.000 \times 4\%$) aan rente. Maar deze rente kun je niet langer aftrekken van de belasting. Bij 40,4% aftrek betekent dit $(40,4\% \times 600) = 242$ euro lagere belastingteruggave. Aflossen levert zo een netto voordeel op van $(600 - 242) = 358$ euro.

Aflossen pakt in dit voorbeeld dus **283** euro gunstiger uit. Voor huishoudens met veel vermogen (meer dan 24.437 euro vermogen per persoon), pakt aflossen nog gunstiger uit. Na aflossing betaal je $(1,2\% \times 15.000 =)$ 180 euro minder aan vermogensbelasting. In dit geval loopt het voordeel op naar $(283 + 180 =)$ **463** euro.

Wanneer is het financieel voordelig om af te lossen of te sparen?

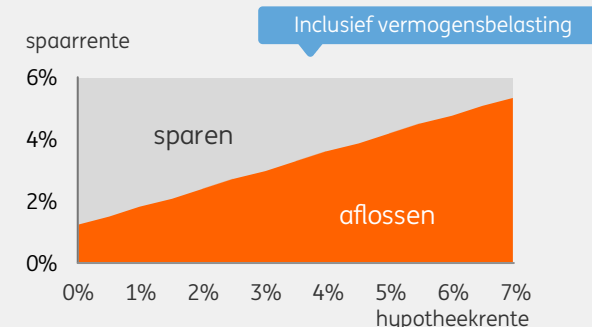
In één oogopslag

Onderstaande twee figuren laten zien wanneer sparen of aflossen financieel gunstiger is bij verschillende combinaties van de hypotheek- en spaarrente: links voor huizenbezitters die geen vermogensbelasting betalen, rechts voor hen die dat wel doen. In beide gevallen gaan we ervanuit dat de rente over de hypotheek wordt afgetrokken tegen het tarief in de tweede of derde schijf: (40,4%).

Meer dan alleen een rekensom

Uiteindelijk vergt het meer dan alleen een rekensom om te bepalen of het extra aflossen van een hypotheekschuld gunstig is. Andere overwegingen zijn bijvoorbeeld:

- Niet alleen de huidige rentes spelen een rol, maar ook de renteverwachtingen voor de toekomst.
- Spaargeld dat huizenbezitters in hun huis stoppen zit vast 'in bakstenen'. In tijden van nood is het lastig om je woning snel te verkopen om het geld eruit te halen.

Ouders helpen kinderen met aankoop woning

Goed moment voor schenken en lenen aan kinderen

Meer interesse in schenken en lenen

Schenken en uitlenen aan kinderen met als doel bij te dragen aan aankoop van een woning, wordt steeds populairder. Hiervoor zijn een aantal redenen:

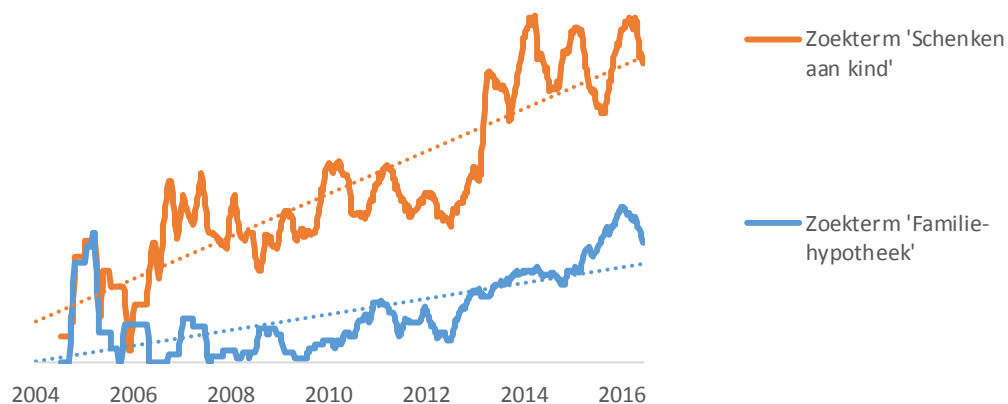
1. Het is voor jongeren steeds moeilijker om de aankoop van een woning te financieren. Ze hebben vaak weinig spaargeld (terwijl er steeds meer eigen spaargeld moet worden ingebracht). Ook hebben ze vaker dan vroeger een flexibel contract.
2. Ouderen hebben veel meer financieel vermogen dan vroeger. Het is voor hen makkelijker om een deel ervan af te staan. Daarbij hebben ze minder kinderen om hun vermogen over te verdelen.
3. Veel jongeren willen in een stedelijke omgeving wonen. In veel grote steden zijn verkopers inmiddels aan de macht. Voor jonge kopers is het steeds moeilijker om er tussen te komen. Net een beetje extra kunnen bieden kan dan helpen.
4. De belastingvrijstelling bij schenken is de laatste jaren ruimhartiger dan vroeger. Van eind 2013 tot eind 2014 was deze verhoogd naar 100.000 euro en ook vanaf 2017 zal deze 100.000 euro bedragen.
5. Bij lage spaarrentes en sterk fluctuerende beurskoersen kan lenen aan kinderen of investeren in een woning vanuit financieel perspectief een aantrekkelijker alternatief zijn voor ouders.

Jongeren vaker gesteund bij kopen eerste huis

Uit de ING Financieel fit Barometer blijkt dat inderdaad meer kinderen door hun ouders worden gesteund bij het kopen van een huis, dan vroeger. Van de huizenbezitters onder de 35 heeft 18% enige vorm van financiële steun ontvangen toen zij hun eerste woning aankochten. Slechts 8% van de 35-plussers werd bij de aankoop van hun eerste woning gesteund door papa en/of mama. Met name schenkingen zijn toegenomen, maar ook leningen of het aankopen van de hele woning vindt nu vaker plaats dan vroeger. In Amsterdam krijgt naar ruwe schatting een kwart van de starters financiële steun van de ouders, blijkt uit interviews met deskundigen.

Lenen en schenken aan kinderen steeds populairder

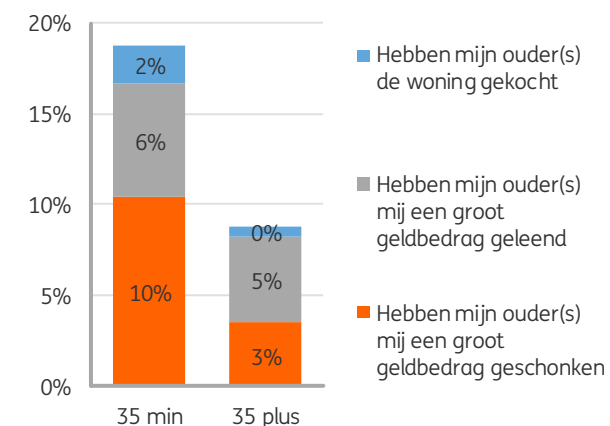
Zoekgedrag op termen 'schenken aan kind' en 'familiehypotheek', halfjaargemiddelden

Bron: Google Trends

Jongere huizenkopers krijgen vaker steun

'toen ik mijn eerste woning kocht...'(% huizenbezitters)

Bron: ING Financieel fit Barometer

Kinderen helpen met het kopen van een huis

Twee opties met belastingvoordeel op een rij

Steeds meer ouders helpen hun kind met de koop van hun (eerste) huis. Dat kan op veel verschillende manieren. De volgende twee kunnen kopers belastingvoordeel opleveren.

1. De familiehypotheek

Ouders lenen geld aan hun kind

Ze kunnen zo de plaats van de bank innemen, als financier. Dat kan gedeeltelijk, of zelfs helemaal. Kinderen lenen dan bij hun ouders in plaats van bij de bank. Dat werkt als volgt: ouders lenen geld aan hun kind. Dit geld wordt zo een vordering op hun kind. Deze vordering blijft in box 3 en heeft zo geen fiscale gevolgen voor de ouders.

Ouders zijn wel verplicht rente te vragen over hun lening. Over de ontvangen rente hoeven ze alleen geen belasting te betalen, deze is dus netto.

- Voor het kind is de rente over de lening aftrekbaar in box 1, zolang aan alle voorwaarden wordt voldaan. Zo is het bijvoorbeeld verplicht om minimaal annuïtair af te lossen in maximaal 30 jaar als het kind voor het eerst een huis koopt en moet de lening worden gemeld bij de Belastingdienst.
- Voordeel voor de ouders is dat de rente die ze ontvangen meestal hoger zal liggen dan de (huidige lage) spaarrente.
- Voordeel voor de kinderen is dat zij extra belastingaftrek kunnen hebben wanneer sprake is van een hogere rente.

2. Een schenking

Ouders schenken geld aan hun kind.

Als ouders hun kroost belastingvrij een (groot) bedrag willen schenken gelden er wel een aantal voorwaarden. De belangrijkste zijn op dit moment:

- De maximale vrijstelling bedraagt nu: 53.016 euro
- Het kind moet de schenking gebruiken voor een eigen woning (dit kan de aankoop zijn, maar ook een verbouwing, of aflossing van een eigenwoningschuld)
- Het kind moet tussen 18 en 40 jaar oud zijn

Ruimere mogelijkheden vanaf 1 januari

Vanaf 1 januari 2017 komt er weer een (veel) ruimere mogelijkheid om belastingvrij geld te kunnen schenken voor een eigen woning. De extra verhoogde vrijstelling bedraagt dan maximaal 100.000 euro.

Tip 1. Familiehypotheek: om hun kind nog wat extra hulp te bieden, kunnen ouders ervoor kiezen om de ontvangen rente (deels) weer terug te schenken aan hun kind. Wanneer dit binnen de jaarlijkse vrijstelling (van 5.304 euro) blijft, betaalt het kind hierover geen schenkbelasting.

Tip 2. Schenking: in het verleden geschenken bedragen van ouders aan hun kinderen kunnen invloed hebben op het maximum bedrag van 53.016 en straks 100.000 euro.

Meer 'financieel fit' omtrent woonsituatie

Woonlasten van huiseigenaren dalen, huurders zijn duurder uit

Financieel fit wonen

Nederlanders voelen zich al met al meer 'financieel fit' op het gebied van hun woonsituatie dan vorig jaar. Ze vinden het makkelijker en leuker om financiële beslissingen rond hun woonsituatie te maken. Huizenbezitters profiteren van stijgende prijzen, huiskopers van de lage rente.

Vooral huiseigenaren voelen zich 'financieel fit'

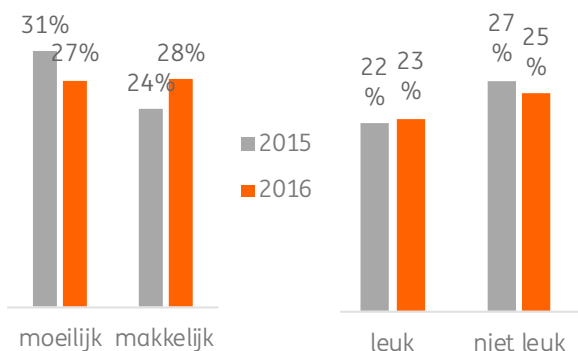
Huurders voelen zich echter een stuk minder financieel fit op het gebied van hun woonsituatie dan huiseigenaren. Slechts 14% voelt zich volledig financieel fit. Eén op de zes huurders (17%) zegt zich nauwelijks of helemaal niet financieel fit te voelen op het gebied van de woonsituatie.

Hogere lasten voor huurders

Terwijl huizenprijzen stegen en de hypotheekrente daalde, hebben veel huurders de afgelopen jaren te maken gehad met huurverhogingen. Zo zijn de gemiddelde woonlasten van huurders in drie jaar tijd met 8 procent gestegen, terwijl woonlasten van huizenbezitters met hetzelfde percentage zijn gedaald. Huurders in Amersfoort, Haarlem en Nijmegen zagen hun woonlasten gemiddeld het meest oplopen. Huizenbezitters in Emmen, Apeldoorn en Ede gingen er gemiddeld het meest op vooruit qua woonlasten:

Financiële woonbeslissingen: makkelijker en leuker

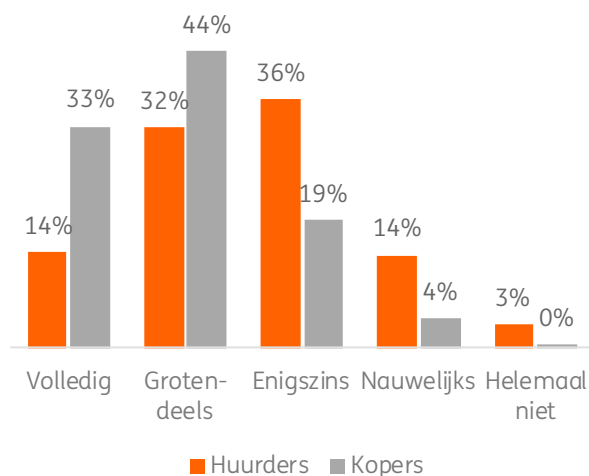
Het nemen van financiële beslissingen omtrent mijn woonsituatie vind ik... (% respondenten)

Bron: ING Financieel fit Barometer

Huurders minder financieel fit

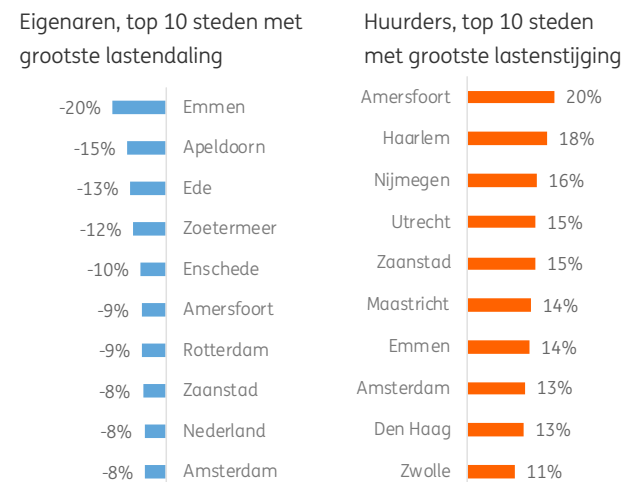
In welke mate voelt u zich financieel fit op het gebied van uw woonsituatie

Bron: ING Financieel fit Barometer

Hogere lasten voor huurders, lagere lasten voor kopers

Ontwikkeling woonlasten (2012-2015), per regio

Bron: WOON 2015

Meer weten?

Senne Janssen

ING Economisch Bureau
06 5787 5332
senne.janssen@ing.nl

Marten van Garderen

ING Economisch Bureau
06 302 01 203
marten.van.garderen@ing.nl

Verantwoording en disclaimer ING Financieel fit Barometer

De ING Financieel fit Barometer meet het oordeel van Nederlandse huishoudens over hoe fit zij zich in financieel opzicht voelen. Met financieel fit wordt bedoeld: 'Uw geldzaken op orde hebben en houden. Nu, en met het oog op de toekomst'. Hierin wordt gekeken naar de volgende thema's: Inkomsten en Uitgaven, Woonsituatie, Vermogen en Pensioen. Elk kwartaal wordt aandacht besteed aan één van deze thema's. De feitelijke barometerscore is gebaseerd op een aantal vragen uit marktonderzoek door TNS NIPO in opdracht van ING onder een representatieve groep Nederlandse huishoudens en geeft aan hoe zij vinden dat hun huishoudboekje sluit. De ING Financieel fit Barometer heeft als minimale waarde 0 en kan maximaal uitkomen op 200. De neutrale stand is 100. Het aantal optimisten en pessimisten over de eigen financiële situatie houdt elkaar bij die stand in evenwicht. In meting 30 (afgenomen in juni 2016 onder 1032 Nederlandse huishoudens) is de Financieel fit Barometerscore uitgekomen op 94). Met ingang van medio 2015 passen wij een seizoens-correctie toe op de barometerstand. Hiermee wordt deze stand gecorrigeerd voor eventuele seizoensinvloeden.

De in deze publicatie neergelegde opvattingen zijn gebaseerd op de door ING vergaarde informatie en door ING betrouwbaar geachte bronnen. Deze gegevens zijn op zorgvuldige wijze in onze analyses verwerkt. Noch de ING, noch medewerkers van de bank kunnen aansprakelijk worden gesteld voor de in deze publicatie eventueel aanwezige onjuistheden. Aan de verstrekte informatie kunnen geen rechten worden ontleend. ING aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor de inhoud van de publicaties of voor informatie die op of via de sites wordt verstrekt. Auteursrecht en rechten ter bescherming van gegevensbestanden zijn van toepassing op deze publicatie. Niets in deze publicatie mag worden gereproduceerd, verspreid of gepubliceerd zonder de uitdrukkelijke vermelding van de ING als bron van deze informatie. De afnemer van deze informatie is verplicht aanwijzingen van de ING betreffende het gebruik van de informatie op te volgen. Nederlands recht is van toepassing.

De ING is met ruim 8,9 miljoen rekeninghouders een van de grootste en meest toonaangevende financiële dienstverleners van Nederland. ING is een wereldwijd opererende financiële instelling van Nederlandse origine die diensten aanbiedt via haar werkmaatschappijen ING Bank en NN Group NV. Het doel van ING Bank bestaat erin om mensen in staat te stellen een stap vóór te blijven, zowel in het leven als in het werk. De meer dan 53.000 werknemers van ING Bank bieden retail- en commerciële bankdiensten aan klanten in meer dan 40 landen.

Duurzaamheid maakt integraal deel uit van de bedrijfsstrategie van ING, hetgeen blijkt uit het feit dat ING is opgenomen in de Dow Jones Sustainability Index (Europe en World), de FTS4Good Index en de Euronext Vigeo Europe 120 Index.

ING is actief op: [Facebook](#), [Slideshare](#), [YouTube](#) en [Flickr](#).